

HOMOT JA HETEROT SUOMI24:SSÄ: ANALYYSI DIGITAALISISTA DISKURSEISTA

Jarmo Harri Jantunen, kieli- ja viestintätieteiden laitos,
Jyväskylän yliopisto

Artikkelissani tarkastelen Suomi24-keskustelupalstan homouteen ja heterouteen liittyviä toistuvia diskursseja. Analyysi on toteutettu korpusavusteisena diskurssintutkimuksena (CADS), jossa suureen dataan perustuva tilastollinen avainsana-analyysi nostaa esiin suomalaisella keskustelupalstalla sosiaalisesti jaettu diskursseja. Tulokset yhtäältä tukevat aiempia media-analyyseissä tehtyjä havaintoja voimakkaista affekteista ja vihapuheesta sekä homoseksuaalisuuden käsittelyn politisoitumisesta ja uskonnollistumisesta. Toisaalta tutkimus myös paljastaa homodiskurssien henkilöitymisen tai liittymisen tiettyihin henkilöryhmiin ja paikkoihin. Heterodiskurssit puolestaan eroavat selvästi homodiskursseista: niille on tyypillistä sekä rationaalinen että tunnepohjainen suuntautumiseen, seksuaalisuuteen ja sukupuoleen liittyvä keskustelu ja omien halujen ja seksuaalisuuden itserepresentointi.

Avainsanat: diskurssi, fraseologia, heteroseksuaalisuus, homoseksuaalisuus, keskustelupalstat, sosiaalinen media

SOSIAALINEN MEDIA JA SEKSUAALIVÄHEMMISTÖT

Tutkimuksessani tarkastelen, millaisia diskursseja eli jaettu sosiaalisia merkityksiä liittyy homoista ja heteroista¹ puhumiseen Suomen suurimmalla keskustelupalstalla, Suomi24:ssä. Keskustelupalstan teksteistä on muodostettu opetus- ja tutkimuskäyt-

töön korpus, jonka sisältämien kansalaiskeskustelujen avulla voidaan tutkia muun muassa yhteiskunnallisten ilmiöiden syntyä, muutosta ja niistä käytävää keskustelua (Lagus, Pantzar, Ruckenstein & Ylisiurua, 2016, s. 5, 40–42).

Sosiaalisen median keskusteluryhmistä on tullut yhä suosituimpia mielipiteen ilmaisu-

Kirjoittajan yhteystiedot:

Jarmo Harri Jantunen

Kieli- ja viestintätieteiden laitos, suomen kieli

PL 35

40014 Jyväskylän yliopisto

jarmo.jantunen@jyu.fi

1 Artikkelissa keskitytään seksuaalisista vähemmistöryhmistä vain homoihin eikä esimerkiksi lesboja ole tässä tutkimuksessa eroteltu omaksi ryhmäkseen. Lisäksi tutkimus on rajattu vain sanoihin *homo* ja *hetero*. Nämä rajaukset on tehty, koska *homo* ja *hetero* ovat yleisempiä kuin *homoseksuaali* ja *heteroseksuaali* (tarkemmin luvussa SUOMI24-AINEISTO JA AVAINSANAT) ja koska useiden ilmausten yhtäaikaisten aineistovetoinen merkitys- ja diskursianalyysi vaatisi laajemman käsittelyn.

kanavia ja tiedonhaun välineitä. Verkkokeskusteluille on tyypillistä, että niissä sisällön tuottajana on kuka tahansa, jolla on tarve tuoda asiansa julki eli luoda ja jakaa niin sanottua käyttäjäsältöä (Kaplan & Haenlein, 2010, s. 61; Marshal, 2006, s. 638; Matikainen, 2011, s. 94). Vaikka verkkokeskustelu luo mahdollisuuden käydä syvällistä ja asioita monelta kantilta valottavaa keskustelua, sille on kuitenkin tyypillistä polaarisuus, monologisuus ja aggressiivisuus (Matikainen, 2011, s. 95–96; Meyers, 2010, s. 268, 317). Matikainen (mp.) jopa väittää, että verkkokeskusteluissa esitetään kärjekkäämpiä kannanottoja kuin verkon ulkopuolisessa todellisuudessa. Tähän lienee osasyynä foorumeille tyypillinen anonymiteetti, jonka turvin on mahdollista tuottaa sellaisiakin viestejä, joita ei omalla nimellä esittäisi. Viesteillä voi olla suuri vaikutus lukijoiden mielipiteisiin sen lisäksi, että ne voivat ylläpitää myös pelkoa ja vihamielisyyttä (Opetusministeriö, 2016, s. 128, 130), joten ei ole yhdentekevää, millaisia viestejä verkkoon kirjoitetaan. Äärimmäisessä tapauksessa keskustelu voi saada verkkovihan ja vihapuheen piirteitä.

Seksuaalivähemmistöt ovat syrjittyjä heteronormatiivisessa yhteiskunnassa, vaikka monissa valtioissa ja aloilla (mm. puolustusvoimissa ja urheilussa) suhtautuminen onkin muuttunut myönteisemmäksi (Anderson 2011a; Hajek & Giles, 2005, s. 164; Herek, 2002; heteronormatiivisuudesta yhteiskunnassa, ks. esim. Herz & Johansson, 2015). Kun arvohierarkiassa ylimpänä normikategoriana on yksiaviolinen, sukupuolinormeja noudattava ja lisääntymiseen pyrkivä heteroseksuaalisuus (Cameron & Kulick, 2006, s. 165; Coates, 2013), on ns. normipoikkeamien kohtalona olla hierarkiassa toisarvoisia ja syrjittyjä sekä erilaisten vähemmistöfobisten ja vääristyneiden asenteiden ja oletusten kohteita (kuten pedofilian ja psyykkisten ongelmien liittäminen homomiehisiin, ks.

Herek, 2002; Soininen, 2015). Tämä vastaakohtainen tilanne luo pohjan myös tämän artikkelin tutkimusasetelmalle.

Seksuaalivähemmistöt kohtaavat usein affektiivista nonverbaalista ja verbaalista väkivaltaa (ks. esim. Hajek & Giles, 2005; Meyer, 2012), ja verbaalinen väkivalta voimakkaana diskursiivisena vallankäyttönä voi jättää pysyvämmät jäljet kuin fyysinen (Meyer, 2012, s. 863). Asenteet todellistuvat homofobisuutta ilmentävinä, pejoratiivisina affektiivisina ilmauksina, homohysteriana eli heteroseksuaalin pelkona tulla identifioituksi homoseksuaaliksi (Anderson, 2011b; Armstrong, 1997; Pascoe, 2005), heteroseksistisenä kielenkäyttönä (Cameron & Kulick, 2006, s. 537–358) kuin myös niin sanottuina mikroaggressioina, kuten yliseksualisoivana kielenkäyttönä (Platt & Lenzen, 2013). Siten affektiivisuus ei ole aina selvästi näkyvää tai edes tarkoituksellista, vaan eksplisiittisen diskriminoinnin lisäksi se voi olla havaitsematonta ja arkista. Sen sijaan julkista keskustelua käydään runsaasti esimerkiksi parlamenteissa lainsäädäntötyön yhteydessä (ks. Bachmann, 2011; Baker, 2004a), ja tätä käsittelyä raportoidaan ajankohtaisina uutisina ja käsitellään keskusteluohjelmissa ja lehdissä (ks. Juvonen, 2004; Katila, 2011; Matikainen, 2011; Tolvanen, 2007). Näin keskusteluista ja asenteista tulee laajasti näkyviä ja siten osa yhteiskunnallista jaettua sosiaalista toimintaa. Juvonen (2004, 2015, s. 20) kuitenkin myös korostaa, että niin sanottu kaapittaminen eli seksuaalivähemmistöön kuulumisen ohittaminen on myös marginalisoivaa ja syrjivää (näkyvätömyydestä ja marginalisoinnista myös Soininen, 2015).

Mediaan (mm. Faulkner, 2006; Juvonen, 2002, 2004; Katila, 2011; Tolvanen, 2007) ja yhteiskunnalliseen keskusteluun (mm. Bachmann, 2011; Baker, 2004a; Charpentier, 2000, 2001; Cooper, 2004; Faulkner, 2006;

Morrish, 1997) liittyvissä tutkimuksissa havaittuja homouteen ja homoihin toistuvasti liittyviä diskursseja ovat muun muassa tasavertaisuuden ja laillisuuden, yhteiskunnallisen hyödyllisyyden, vaaran ja rappion, luonnollisuuden ja luonnottomuuden, eksotisoinnin, seksualisoinnin, kriminalisoinnin, sairauden ja uskonnon diskurssit. Heterodiskursseja ei tästä näkökulmasta ole tutkittu, koska kiinnostavampaa on ollut tarttua niin sanottuun ei-normiin. Baker (2005) ja Coates (2013) ovat kuitenkin havainneet, että heteroista puhuttaessa yhtäältä toistetaan ”normaaliuden” diskurssia ja korostetaan henkilöiden hyviä piirteitä (*normal, happily married, sober, good-looking*) ja toisaalta heteroseksuaaliset diskurssit toistavat perinteistä käsitystä kunnollisesta ja soveliaasta feminiinisydestä ja maskuliinisuudesta (yksiavioisuus, ydinperhe, lapset, harrastukset...).

Käsillä olevassa tarkastelussa keskitytään nimenomaan keskustelupalstan toistuviin ja tyyppisiin homouteen ja heterouteen liittyviin diskursseihin, ja siinä yhdistetään määrällinen ja tilastollinen analyysi laadulliseen diskurssien tutkimukseen. Aineiston ei voi katsoa edustavan koko suomalaista yhteiskuntaa, sillä keskustelupalstan kirjoittajista puuttuvat monet ryhmät: ne, jotka eivät käytä verkkoa mielipiteidensä kertomiseen tai tiedon jakamiseen; ne, joilla ei ole teknisiä mahdollisuuksia tai valmiuksia käyttää verkkopalveluja; monet nuoret, jotka viestivät muilla foorumeilla, ja niin edelleen. Vaikka käyttäjäkyselyn (Ruckenstein 2017) mukaan tyyppisiä Suomi24:n käyttäjiä ovat kaupunkilaiset keski-ikäiset miehet, jotka ovat ”varsin tyytyväisiä omaan elämäänsä, ihmissuhteisiinsa ja yhteiskunnalliseen asemaansa”, tutkimusaineisto on kuitenkin erittäin laaja ja käyttäjiensä ominaisuuksien näkökulmasta monipuolinen, joten sen avulla voidaan päästä kiinni ainakin osittain yhteiskunnalliseen kansalaiskeskusteluun.

KORPUSAVUSTEINEN DISKURSSINANALYYSI (CADS) JA FRASEOLOGISUUS

Tutkimus toteutetaan korpusavusteisen diskurssianalyysin (*corpus-assisted discourse studies*, CADS) avulla ja tarkastelemalla hakusanojen fraseologia ominaisuuksia. Diskurssit voidaan määrittää yhtäältä rakenteellisesta näkökulmasta yhtä lausumaa tai virkettä pitemmiksi merkityksen sisältäviksi tekstijaksoiksi tai toisaalta funktion ja sosiaalisen toiminnan näkökulmasta kielenkäytöksi, jossa merkitykset syntyvät, vakiintuvat ja muuttuvat. Oleellista on, että merkitykset rakentuvat nimenomaan yhteiskunnallisessa ja sosiokulttuurisessa vuorovaikutuksessa ja muodostavat jaetun repertuaarin; se, mistä ja miten puhumme, on pikemminkin yhteistä, toisteista ja säännönmukaista jaettua todellisuutta kuin uniikkeja lausumia (Cameron, 2001, s. 15; Pietikäinen & Mäntynen, 2009, s. 24, 26–27; Partington, Duguid & Taylor, 2013, s. 2). Diskurssit tekevät yhteiskunnan ilmiöt näkyviksi ja toisaalta myös edelleen muokkaavat tai vahvistavat olemassa olevaa keskustelua (Barker, 2003, s. 102). Käsillä olevassa tutkimuksessa diskursseja lähestytään molemmista edellä mainituista näkökulmista: Ensinnäkin tutkimuksen lähtökohtana ovat yksittäiset seksuaaliryhmien nimityksiksi vakiintuneet ilmaukset, joita tarkastellaan niiden käyttöympäristössä esiintyvien tekstuaalisten kytkentöjen näkökulmasta. Toisaalta kielenkäyttöä lähestytään myös sosiaalisesta näkökulmasta, kun Suomi24-keskusteluja tarkastellaan nimenomaan sosiaalisten, keskustelupalstan käyttäjien jakamien merkitysten kautta. Keskusteluihin osallistuessaan kirjoittajat tekevät kielellisiä valintoja, jotka liittävät keskustelun aiempiin kielenkäyttötilanteisiin ja yhteiskunnallis-sosiaalisiin rakenteisiin (ks. Pietikäinen & Mäntynen, 2009, s. 18–16).

Korpusavusteinen diskurssianalyysi yhdistää kaksi lähtökohdiltaan erilaista tarkastelutapaa: pohjimmiltaan laadullinen ja suhteellisen pieniin aineistoihin keskittyvä diskurssintutkimus (ks. Baker, Gabrielatos, KhosraviNik, Krzyzanowski, McEnery & Wodak, 2008, s. 273; Pietikäinen & Mäntynen, 2009, s. 139–140; Stubbs, 1997, s. 107) saa rinnalleen korpustutkimuksen laajoihin tekstimassoihin perustuvat, pääasiassa määrälliset menetelmät (ks. Baker, 2006; Baker ym., 2008; Mautner, 2009). Molemmille lähestymistavoille on yhteistä se, että niissä tarkastellaan todellisia kielenkäyttäjien tuottamia tekstejä ja luodaan päätelmiä nojautuen säännönmukaisuuksiin ja toistuvuuteen.

Tarkastelussa hyödynnetään myös kielen inherenttiä ominaisuutta, fraseologisuutta (ks. esim. Granger & Meunier, 2008; Hunston, 2001; Jantunen 2009), jolla tarkoitetaan sitä, että kielen ilmaukset eivät ”elä” tyhjiössä vaan niitä käytetään niille tyypillisissä tekstikonteksteissa ja käyttöyhteyksissä. Nämä ilmausten – esimerkiksi sanojen – tyypilliset käyttötavat reaalistuvat kielenkäytössä toisteisina rakenteina, minkä huomaa helposti esimerkiksi synonyymisiä sanoja vertailemalla: *naiset, tytöt, päivät* ja *unet* ovat tyypillisesti *kauniita*, mutta *miehet* ja *autot* sen sijaan *komeita*. Fraseologisuus koskee kuitenkin myös muita kontekstissa olevia piirteitä kuin sanatason myötäesiintymiä eli kollokaatioita, ja tutkimuksissa fokusoidaankin usein kollokaatioiden lisäksi myös niin sanottuihin semanttisiin preferensseihin. Niillä tarkoitetaan ilmiötä, jossa ilmaukset saavat ympäristönsä tiettyjä samaan merkitysryhmään kuuluvia sanoja (esim. yllä mainitun *kaunis*-sanan ympäristössä on tavallisesti mm. *sään* ja *naissukupuoleen* liittyviä ilmauksia; ks. myös Jantunen 2009; 2017). Fraseologisuudella ei tässä tutkimuksessa tarkoiteta siis ainoastaan perinteisesti fraaseiksi luokiteltuja ilmauksia, kuten *Ei ole kaikki muumit laaksos-*

sa (’ei ole kovin älykäs’ tms.) tai *Itku pitkästä ilosta*.

Kuten diskurssianalyysissa ja korpustutkimuksessa myös fraseologisten rakenteiden todentamisen ehtona on toisteisuus ja säännönmukaisuus: jotta jollakin ilmauksella voidaan väittää olevan taipumus esiintyä esimerkiksi tietyssä merkitysympäristössä, on esiintymisen oltava säännönmukaista ja frekventtiä eikä vain satunnaista. Niinpä tässäkin tutkimuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti niihin piirteisiin, jotka kertovat toisteisesta kielenkäytöstä: taajaan esiintyvien ja tilastollisesti merkitsevien avainsanojen ja niiden merkitysryhmittelyn avulla pureudutaan Suomi24:ssä yhteisesti jaettuun sosiaaliseen tietoon, kokemuksiin, merkityksiin ja asenteisiin.

SUOMI24-AINEISTO JA AVAINSANAT

Alkujaan 90-luvun sähköpostiviestien ja suljettujen keskustelupalstojen analyysistä syntynyt digitaalisten diskurssien tutkimus (ks. esim. Beißwenger & Storrer, 2008; Beißwenger, Oostdijk, Storrer & van den Heuvel, 2014; Giles, Stommel, Paulus, Lester, & Reed, 2015) hyödyntää nykyisin yhä laajempia aineistoja, mistä on esimerkkinä tämänkin tutkimuksen Suomi24-korpus, joka sisältää tekstejä Suomi24-keskustelufoorumilta vuosilta 2001–2015². Aineisto on koottu

2 www.suomi24.fi. Foorumi on Aller Oy:n omistama, kaikille avoin, maksuton verkkokeskustelukanava, joka on osa laajempaa Suomi24-verkkoyhteisöä. Keskusteluun voi osallistua sekä omalla nimellä että nimimerkillä aloittamalla keskusteluketjun tai kommentoimalla olemassa olevaa ketjua. Palstan ylläpito moderoi keskustelua, ja se voi oman harkintansa ja käyttäjien tekemien ilmoitusten perusteella poistaa asiattomat ja Suomen lakia rikkovat viestit, esimerkiksi rasistiset tai väkivaltaan kiihottavat viestit. Palveluun kuuluu lukuisia teemoitettuja keskustelualueita, kuten matkailu, harrastukset, koti, terveyst, perhe ja seksi. (Lagus ym., 2016; Suomi24.)

Kielipankkiin³ Korp-hakukäyttöliittymän⁴ kautta saatavilla olevaksi tutkimusaineistoksi. Se sisältää 2,4 miljardia sanetta, 48 miljoonaa tekstiä ja 231 miljoonaa virkettä (Lagus ym., 2016; Meta-Share, 2016). Tätä tutkimusta varten korpuksesta on koottu keväällä 2016 kaksi osakorpusta hakemalla koko korpuksesta sanat *homo* ja *hetero* taivutusmuotoineen ja kappaleen laajuisine tekstikonteksteineen. Kappaleen pituus vaihtelee muutamasta saneesta yli sadan saneen mittaisiin tekstijaksoihin. Aineistosta on näin saatu laajempi kuin Korpin virkerajauksella. Keskittyminen vain näihin sanoihin jättää tutkimuksen ulkopuolelle runsaan joukon muita sanoja, joilla seksuaaliryhmiä nimitetään (mm. *homoseksuaali[nen]*, *hintti*, *heteroseksuaali[nen]*, *hetsku*), mutta valinta on perusteltu, koska menetelmän vuoksi artikkelin mittaisessa tutkimuksessa ei ole mahdollista tuottaa analyysia useista ilmauksista. On syytä huomata, että valittuja sanoja ei käytetä kielessä samalla tavalla: *homo*-sanalla voidaan viitata sekä seksuaalivähemmistön edustajaan että henkilöön tai asiaan, jota keskustelija väheksyy tai pitää moitittavana (Lehtonen 2003, s. 145–146), mutta *hetero*-sanaa ei käytetä jälkimmäisellä tavalla. Tässä mielessä ilmaukset ovat epäsymmetrisiä, mitä käsitellään artikkelissa myöhemmin.

Tutkimukseen valittujen sanojen frekvenssit poikkeavat selvästi toisistaan: *homo* n=376 000 ja *hetero* n=89 000 (vrt. *homoseksuaali* n=37 000 ja *heteroseksuaali* n=3 000). *Homo* on selvästi yleisempi, mikä on linjassa Bakerin (2005, s. 89) havainnon kanssa siitä, että tunnusmerkitöntä heteroseksuaalisuutta ei kielennetä kovin usein. Aineistonmuodostuksen lähtökohdaksi otettiin *hetero*-sanat kappalemittaisine konteksteineen, jolloin aineisto muodostui noin 2,3 miljoonan saneen

kokoiseksi. Suunnilleen samankokoiseen homoaineistoon päädyttiin systemaattisen otannan avulla ottamalla analyysiin mukaan joka neljäs Korpin-käyttöliittymän tuottama konkordanssisivu (1000 esiintymää / sivu). Aineistosta poistettiin tämän jälkeen selvästi havaittavat toisteiset ketjut (esim. HOMO HOMO HOMO HOMO HOMO HOMO) ja usein toistuvat tekstijaksot (mm. viestiketjujen aiempien viestien identtiset toistot). Näin lopullinen tutkittavien tapausten määrä on 109 000 *homo*-sanaa ja 72 000 *hetero*-sanaa konteksteineen. Aineisto on lemmatisoimaton (eli sananmuotoja ei ole liitetty lekseemien perusmuotoihin). Lemmatisoimattomuus mahdollistaa pääsyn alkuperäisiin käsittelemättömiin viesteihin, joskin luo toisteisuutta avainsanalistaan, koska siinä toistuvat jotkin saman lekseemin taivutusmuodot. Koska tarkasteltavana on kuitenkin iso joukko avainsanoja, ei yksittäisten sanojen useampien taivutusmuotojen pääsy listalle muodosta ongelmaa analyysin kannalta.

Aineisto on analysoitu aluksi ns. avainsana-analyysin (*keyword analysis*) avulla. Avainsanoilla tarkoitetaan ilmauksia, jotka esiintyvät tutkimusaineistossa epätavallisen taajaan vertailuaineistoon verrattuna ja jotka siten kuvaavat tutkimusaineistoa sanaston näkökulmasta (Scott & Tribble, 2006, s. 58–59; ks. myös Bondi & Scott, 2010; Jantunen 2012). Tässä tutkimuksessa hetero- ja homoaineistot toimivat toistensa vertailuaineistoina. Queer-tutkimuksessa korpussavusteista menetelmää on hyödynnetty aiemmin esimerkiksi miesten online-seuranhakupalstoihin (Milani 2013) ja avainsana-analyysia erityisesti Englannin parlamentin ala- ja ylähuoneissa käytyjen samaa sukupuolta olevien seksisuhteiden suojaikärajaan (Baker, 2004b) ja parisuhteiden rekisteröintiin (Bachmann, 2011) liittyvien diskurssien tutkimisessa. Omassa tutkimuksessani potentiaalisia avainsanoja ovat siis kaikki *homo*- ja *hetero*-sanojen kap-

3 <https://www.kielipankki.fi>

4 <https://korp.csc.fi>

paleen mittaisissa konteksteissa olevat sanat, jos ne esiintyvät ympäristössä merkitsevästi taajemmin kuin vertailuaineiston konteksteissa. Tutkimuksessa avainsanat toimivat signaaleina eri diskursseista, ja ryhmittämällä sanat merkitysryhmiin (eli semanttisiin preferensseihin) saadaan selville diskurssipotentiaaleja; avainsanat yksinään eivät luo mitään diskurssia mutta juuri ryhmittelyn avulla päästään kiinni sosiaalistuneisiin merkityksiin ja puhetapoihin. Avainsana-analyysi on tehty *AntConc*-korpusohjelmiston (Anthony, 2015) avulla.

Tutkimukseen on otettu mukaan 500 tilastollisesti merkitsevintä avainsanaa molemmista aineistosta ja ryhmitelty sanat merkitysluokkiin niiden kontekstissa saaman merkityksen mukaan. Luokittelu on tehty aineistolähtöisesti eli on vältetty valmiita merkitysluokkia ja luotu nimenomaan ryhmiä, jotka nousevat aineistosta. Oheisessa taulukossa 1 on lueteltu esimerkkinä homoaineiston 20 merkitsevintä avainsanaa heteroaineistoon verrattuna. Taulukko kertoo, että *homo*-sanank tekstiympäristössä on tilastollisesti enemmän sananmuotoja *vitun*, *vittu*, *kirkko*, *S/suomen*, *kirkon*, *jumalan*, *paskaa* jne. kuin heteroaineistossa *hetero*-sanank tekstiympäristössä. (Avainsanana esiintyy myös luonnollisesti *homo* – samoin kuin heteroaineistossa *hetero* – mutta koska tutkimus keskittyy nimenomaan sanojen kontekstiin, on sanat poistettu taulukosta.) Taulukon sanoja ryhmittelemällä huomaa, että *homo*-sanank ympäristössä näyttäisi esiintyvän mm. uskontoon liittyvää sanastoa sekä alatyylisiä ilmauksia (jälkimmäisiin lukeutuu myös *heitä*, silloin kun se on verbin taivutusmuoto idiomissa *heitä homo voltti* eikä pronomini). Seuraavassa luvussa esitetään avainsanojen luokittelusta saatava kuva *homo*- ja *hetero*-sanojen käytöstä ja tähän nojautuen tarkastellaan, millaisia ovat tyypillisimmät homouteen ja heterouteen liittyvät diskurssit Suomi24-keskustelupalstalla.

Taulukko 1. Homoaineiston 20 merkitsevintä kontekstissa esiintyvää avainsanaa (avainsanaisuusarvo on laskettu log-likelihood-testin avulla).

Avainsana	Määrä	Avainsanaisuusarvo
<i>vitun</i>	1252	773,5
<i>vittu</i>	1184	669,9
<i>kirkko</i>	1399	503,4
<i>kirkon</i>	1405	404,8
<i>Suomen</i>	1444	387,6
<i>jumalan</i>	2380	359,2
<i>paskaa</i>	705	313,3
<i>saatana</i>	451	298,1
<i>saatanan</i>	524	275,7
<i>raamatun</i>	1227	236,3
<i>ateistit</i>	323	230,1
<i>ja</i>	76863	225,5
<i>jumala</i>	2356	225,0
<i>paska</i>	456	215,4
<i>syö</i>	338	212,0
<i>heitä</i>	1744	194,2
<i>vastaan</i>	2202	177,6
<i>Suomessa</i>	1331	167,8
<i>vihaa</i>	737	165,9
<i>haista</i>	184	156,4

AVAINSANOJEN LUOKITTELU JA AINEISTON YLEISIMMÄT DISKURSSIT

Homot, uskonto ja tämän maan poliitikot

Cameron (2001, s. 15) korostaa, että yhteen yhteiskunnalliseen tai sosiaaliseen ilmiöön liittyy yleensä useita samanaikaisia diskursseja. Niitä ei myöskään ole mitään ennalta määrättyä määrää (Sunderland, 2004, s. 3). Näin on tässäkin tutkimuksessa: tarkasteltujen aineistojen 500 avainsanaa jakautuvat useisiin

merkitysluokkiin: esimerkiksi homoaineiston analyysi tuottaa 22 erilaista merkitysluokkaa, joista pienimpien osuus jää vain noin yhteen prosenttiyksikköön. Keskityn seuraavassa tulosten esittelyssä vain osuuksiltaan suurimpiin luokkiin.

Ensimmäisessä vertailussa tarkastellaan homoaineistoa. Vertailu heteroaineistoon osoittaa, että viiteen suurimpaan merkitysluokkaan voidaan lukea peräti 72 % kaikista 500:sta mukaan otetusta avainsanasta. Nämä preferenssit ovat osuuksineen seuraavat: uskonto (20,2 %, n=101), ihmiset (16,4 %, n=82), aggressio (16,0 %, n=80), paikka (10,0 %, n=50) ja politiikka (9,0 %, n=45). Tulos kertoo täten siitä, että kun Suomi24-keskusteluissa puhutaan homoista, keskusteluissa käsitellään samanaikaisesti myös uskontoa, politiikkaa, ihmisiä ja paikkoja tai tekstikontekstissa on ilmauksia, joista syntyy aggressiivinen tulkinta. Käsitellen näitä diskursseja seuraavassa tarkemmin.

Uskonto-diskurssi

Suomi24-keskusteluissa uskonto-diskurssia tuottavia tyyppillisiä ilmauksia ovat *kirkko*, *Raamattu*, *uskonto* ja *uskova*, *Jumala* ja *Jeesus* (esimerkit 1–5)⁵. Uskonto-diskurssi homoista puhumisen yhteydessä ei ole kovin yllättävä aiemman tutkimuksen perusteella, sillä myös Charpentierin (2000, 2001) lesbo- ja homoliittoja koskevaa mielipidekeskustelua tarkastelevassa tutkimuksessa kristillinen diskurssi erottautuu yhdeksi valtakurssiksi. Oma tutkimukseni paljastaa diskurssin kuitenkin laajemmaksi kuin vain kristillisyyteen liitty-

⁵ Aineistoiesimerkit eivät muodosta keskustelukonaneisuuksia toistensa kanssa eivätkä ole peräisin samoista keskusteluketjuista. Ne ovat alkuperäisessä asussaan mm. kirjoitusvirheineen. Kirjoittajien anonymiteetin säilyttämisen vuoksi esimerkeissä ei ole yksilöintitietoja, koska tunnistetieto (kuten nimimerkki) voi olla käytössä myös muissa verkkopalveluissa (ks. Lagus, ym. 2016, s. 38.)

väksi ja esimerkiksi syntiä ja irstautta korostavaksi, sillä uskontoa käsitellään keskusteluissa monitahoisesti, kuten myöhemmät esimerkit (6–8) osoittavat.

- 1) **Kirkko** tarvitsee lisää *homoiksi* kouluttajia, ehkä **piispoilla** on vähemmän käytettyjä takamuksia kun itse ilmeisesti ovat käyttäjiä --.
- 2) **Jumala** ei luonut *homoja!* **Jumala** tuominut *homoot*, joka on kirjoitetuna **Raamattuun!** **Pyhä Henki** on ilmoittanut, että *homot* ei peri **Jumalan Valtkuntaa!**
- 3) Kaikkein oudointa ja hölmöintä *homoilta* on esittää vaatimuksia instituutioille, kuten **kirkko**, jonka perustus on **uskonto**.
- 4) **Jeesus** ei siis sano *homon* ja heteron avioliitosta mitään.
- 5) Kautta aikojen on ollut transuja, *homoja* jne. **Jumala** on luonut heidät eivätkä he mihinkään häviä vaikka **uskovaisten** missiona on tasapäistää kaikki samaan kastiin kuuluviksi heteroiksi.

Yllä olevista esimerkeistä näkee, että uskontoon liittyvää sanastoa esiintyy sekä homouteen kielteisesti (1–3), neutraalisti (4) tai myönteisesti (5) suhtautuvien teksteissä. Uskontotematiikkaan liittyvä sanasto myös kertautuu ja varioi viesteissä, mikä on luonnollista, koska samaan merkitysryhmään kuuluvilla sanoilla perustellaan näkemyksiä laajasti. Taajaan esiintyviä uskontotematiikkaan kytkeytyviä avainsanoja ovat myös *pappi* ja *naispappi/pappeus*. Näissä tapauksissa keskustellaan muun muassa siitä, voisiko pappi vihkiä homoja (6) tai homo toimia pappina (7). Lisäksi on tyyppillistä, että homous nostetaan yhdeksi ongelmaksi tai synniksi (ks. myös Charpentier 2001), johon kirkon on otettava kantaa muiden ilmiöiden, kuten naispappeuden, rinnalla (8). Verkko yhteisön kansalaiskeskustelut vahvistavat, että homoseksu-

aalisuuden epäoikeuttaminen mm. uskonnon varjolla (ja heteroseksuaalisuuden pyhyys, ks. Charpentier 2000) on edelleen voimissaan.

- 6) Jos olisin **pappi** niin en ikipäivänä tulisi vihkimään *homoja*. Ja jos joku haluaa homoilla niin poissa julkisuudelta. Raamattukin sen sanoo että mies on luotu naiselle...
- 7) Paavi Franciscus todellakin sanoi jotakin uutta. Hän kertoi hyväksyvänsä *homot* katolisen kirkon **papeiksi**. Hänen edeltäjänsä Benedictus XVI allekirjoitti asiakirjan, jossa kielletään *homoilta* oikeus **pappeuteen**.
- 8) Voi olla, että pyhäisin työskentely, avioerot, ja **naispappeus** ovat paljon helpommin hyväksyttävissä synteinä kuin *homot* yleensä. Ja sitten se vihkiminen olisi kaikkein pahin asia --.

Lisäksi on tavallista, että uskontodiskurssissa käsitellään myös uskontokuntia tai niihin kuuluvia ihmisiä. Näissä puheenvuoroissa otetaan tyyppillisesti kantaa siihen, miten eri uskontokunnat suhtautuvat homoseksuaalisuuteen (9–11), tai homot rinnastetaan ihmisryhmiin, kuten maahanmuuttajiin ja juutalaisiin, jotka kohtaavat yhteiskunnassa vainoa (12). Homojen rinnastaminen toisiin (vähemmistö)ryhmiin on verkkokeskustelussa hyvin tyyppillistä, kuten seuraavankin diskurssin käsittelyssä käy ilmi.

- 9) No siis **Islamin** mukaan *homot* tulee hirttää ja **kristinuskon** mukaan *homot* tulee kivittää kuoliaaksi etten kyllä menisi puolustelemaan **kristinuskoa** sen enempää kuin **Islamia**.
- 10) Aikoinaan **kristityt** panivat *homoja* roville palamaan, nyt Venäjällä **ortodokskritsityt** hyökkäävät *homojen* kimppuun väkivalloin ja Ranskassa **katoliset**. Onneksi **luterilaiset** ovat nynnyjä.

- 11) Toisin sanoen ei haittaa jos **muslimit** saarnaa vihaa *homoja* vastaan, mutta suomalainen ei saa sanoa mitään.
- 12) Yllyttäminen maahanmuuttajien, **juutalaisten**, *homojen* ja värillisten tappamiseen on rikos.

Henkilö- ja ryhmädiskurssit

Seuraavaan merkitysryhmään – ihmiset ja ryhmät – lukeutuvat sekä ihmisviitteiset pronominit, yksittäisiin ihmisiin viittaavat erisnimet sekä ihmisryhmät, jotka eivät ryhmity esimerkiksi uskontoteeman alle. Pronominit (kuten *sinä, he, te*) ovat toki tavallisia, mutta eivät kuitenkaan yksin selitä tämän luokan suurta osuutta. Homouden yhteydessä käsitelläänkin taajaan nimenomaan ihmisryhmiä ja yksittäisiä henkilöitä, joihin homot rinnastetaan (ks. myös edellä) tai joiden suuntautumisesta keskustellaan. Ihmisryhmistä nousevat esiin etenkin maahanmuuttajat, ruotsalaiset, feministit ja sivarit (13–15) ja yksittäisistä henkilöistä *Antti* (Tuisku), *Pekka Haavisto*, *Tarja Halonen*, (Sauli) *Niinistö* ja *Päivi Räsänen* (13, 16–18), joista Tuiskua lukuun ottamatta muut ovat poliitikkoja. Heihin kohdistuva keskustelu kumpuaa yhteiskunnassa vallalla olevasta muutoksesta, homoseksuaalisuuden käsittelyssä poliittisilla areenoilla ja mediassa ja poliittisen henkilön avoimesta tai epäilystä homoseksuaalisuudesta (ks. myös Juvonen 2015). Keskustelu ei toki ole kuitenkaan aina vähemmistövästaista, vaan mukaan mahtuu vaikkapa ironisia kannanottoja (15) esimerkiksi stereotyyppioista.

- 13) **Pekka Haavisto** lähtee vihreiden ehdokkaaksi ja vasemmisto tukee häntä. Se sopii nykyiselle vasemmistolle hyvin koska lespot ja *homot* ja **maahanmuuttajat**, ovat etusilla sitten tulevat vasemmiston hylkäämät duunarit.
- 14) Kuka voisi auttaa suomea? Suomessa jyl-

lää *homot*, naispapat ja **feministit**. Tarkkailuluokat täynnä kaiken maailman avustajia ja psykologeja.

- 15) Tuollaisen mielestähän kaikki venakot on juoppoja, kaikki **ruotsalaiset homoja**, kaikki suomalaiset pellejä, kaikki amerikkalaiset imbessiileja jne.
- 16) Vaikka kukaan ei alkaisikaan *homoksi* tai lesboksi, on se Raamatun mukaan synti. Lääketieteellisesti **Räsänen** osoitti sen myös poikkeavuudeksi.
- 17) Ei **halonen** ole koskaan ollut kiinnostunut suomalaisista paitsi suomalaisista *homoista* ja lesboista.
- 18) Eli typerät kysymykset siitä onkohan **Antti** homo, voisi mun puolestani jättää väliin, asia on aika selvä.

Väkivalta- ja vihadiskurssi

Seuraavaksi suurimman ryhmän muodostavat ilmaukset, jotka voidaan luokitella väkivaltaisiksi teoiksi, niihin kehottamiseksi, vihapuheeksi, haukkumiksi tai voimasanoiksi. Osa viesteistä on (lähellä) kunnianloukkaukselle tyypillistä kielenkäyttöä (mm. *huorittelu*), ja ne sisältävät myös kansanryhmää vastaan kiihottavia ilmauksia eli täyttävät vihapuheen ja rikoksen tunnuspiirteet. Opetusministeriön (2016, s. 81, 94, 129) selvityksen mukaan häirintä ja suoranainen verkkoviha on yleistä, ja se jopa rajoittaa tiettyjen ihmisryhmien, mukaan lukien seksuaalivähemmistöjen, verkkokäyttöä sen lisäksi, että se aiheuttaa psyykkisiä häiriöitä ja heikentää yleistä turvallisuuden tunnetta ja vaikeuttaa jokapäiväistä elämää (ks. myös Edelstein & Wolf 2013; Soininen 2015, s. 14–15). Verkkovihaksi määritellään mm. rasismien, uskonnollisen kiihkoilun, naisvihan ja poliittisen vihapuheen lisäksi myös homofobia (Edelstein & Wolf 2013, s. 8; ks. myös Pöyhtäri, Haar & Raittila, 2013, s. 19, 49). Suomi24-keskustelufoorumien viesteissä on runsaasti verkkovihan piirteitä, vaikka

ylläpitäjät pyrkivätkin moderoimaan viestejä eli arvioimaan niiden julkaisukelpoisuutta ja tarvittaessa poistamaan loukkaavat viestit.⁶ Vihapuhe on kuitenkin vain yksi osa tähän diskurssiin kuuluvasta tematiikasta: esimerkiksi se, miten Raamatusta tai joissakin uskontokunnissa käsketään homot *tappaa* tai *kivittää*, muodostaa aineistossa voimakkaasti näkyvää, vihapuhetta laajempaa väkivaltadiskurssia (19, 20); kyse onkin eräänlaisesta aiemmin esitetyn (viha)diskurssin intertekstuaalisesta kierrättämisestä keskustelupalstalla.

- 19) Joten Raamatusta löytyy täten kehoitus **tappaa homot**.
- 20) Imaamin mukaan *homot* on **kivitettävä, kaulittava ja käännettävä**.

Ylivoimaisen tavallista aineistossa on voimasanan *vittu* käyttö; se on myös merkitsevin avainsana, ks. taulukkoa 1. *Vitulla* lisätään keskustelupuheenvuoron ja määritettävänä olevan ilmauksen (*homo*) affektiivisuutta (21, 22), ja se onkin yksi suomen kielen taajaan käytetty affektiivinen voimasana (ks. VISK § 1725, 1726). Ilmauksella *vitun homo* (tai pelkkä *homo*) ei aina kuitenkaan viitata seksuaaliseen suuntautumiseen vaan ilmausta käytetään loukkaavana nimityksenä kenestä tai mistä tahansa (21, 26), johon aggressio halutaan kohdistaa tai jota pidetään huonona (ks. myös Lehtonen 2003, s. 145–146).⁷ On huomattava, että vastaavaa käyttötapaa ei ole *hetero*-sanalla, mikä voi vaikuttaa voimasanojen määrään *homo*-sanon

6 Päivittäisistä 15 000–20 000 viestistä käsitellään noin tuhat; tutkimusaineistoon poistetut viestit eivät ole päätyneet (ks. Lagus ym. 2016, s. 9). Käsillä olevan artikkelin aineiston moderointitietoja ei ole saatavilla.

7 Armstrongin (1997) ja Pascoen (2005) tutkimuksista käy ilmi, että samaan tapaan esim. englannin *gay*- ja *fag*-ilmauksilla on muitakin kuin homoseksuaalisuuteen viittaavia merkityksiä (esim. 'huono, kelvoton') ja funktioita.

yhteydessä. Myös muut voimasanat, kuten *saatana/n*, *perkele/en*, *helvetti/in* ja *paska/a* ovat *homon* yhteydessä taajaan käytettyjä, ja usein ne kasaantuvat viesteissä (22, 23).

- 21) redtube on yhdyssana **vitun homo**
 22) Mua kun ei ole kukaan **vitun homo** ikinä perseeseen **vituu** nussinut, että tiedoksi vaan sulle **vitun** hinttiperseelle **vituu** se **saatana!!!!!!!**
 23) haista **paska saatanan** helsinkiläinen mongooli. jos ma sinut joskus naen niin tulee verta sun nenasta **perkeleen** perse *homo*.

Muutkin nimittelyt kuin homottelut ovat hyvin yleisiä aineistossa, kuten edellisistäkin esimerkeistä jo näkee. Avainsanoiksi homokeskusteluissa nousevatkin monet nimitykset, kuten *huora*, *hurri*, *kusipää*, *pelle*, *runkkari* jne. Näillä viitataan joko homoihin tai muihin ryhmiin, kuten naisiin *huora*-nimittelyllä (25), tai ruotsalaisiin (26).

- 24) Heitä *homo* voltii, **pelle** olet.
 25) Suomenkin pääministerinä on pelkkä halpa **huora**, onneksi ei sentään pressana ole vikisevää *homoa*.
 26) **Hurri** *homot* ei uskalla ärsyttää Pietarin herroja ottamalla Suomea takaisin.

Väkivalta- ja vihadiskurssi rakentuu lisäksi myös ilmauksista, joissa kehoitetaan suoraan rikoksiin tai halutaan kohdistaa rikolliset teot esimerkiksi juuri homoja kohtaan. Tällaista diskurssia toisintavat ilmaukset, kuten *tappaa*, *kivittää*, *ammu/ampuisin*, *hirteen* (27), *(antaa/vetää) turpaan* (28), *työnnä (perseeseen)* (30), mutta vihadiskurssia synnytetään myös muilla, vähemmän taajaan esiintyvillä ilmaisuilla (29). Näissäkin tapauksissa homottelun kohteena voi olla joku muukin kuin seksuaalivähemmistöön kuuluva (30). Koska keskustelupalstalla voi esittää mielipi-

teensä anonyymisti, voi keskustelu olla hyvinkin aggressiivista provosointia ja vihan lietsoamista eli ns. fleimausta nimimerkin takaa (ks. Laaksonen & Matikainen 2015).

- 27) Oi tää irstas kansa mitä se tekee, huh huh.
Heitä ittes **hirteen homo**.
 28) Heilu sinä vaan siellä stadissasi *homojesi* parissa. jos teitä tänne maaseudulle ilmaantuu niin **turpaan vedetään** ja täysillä.
 29) Kaikki *homot*, mamut, lesbot, gayt **ajettava mereen** heti kun ne sulaa.
 30) Aivan täyttä **paskaa** jauhat, että **työnnä** sinä homo vaikka se vasara **perseeseen** ja jää työttömäksi.

Poliittinen diskurssi

Kun homoutta käsitellään, on politiikka usein esillä. Tämä on luonnollista paljolti siksi, että tasavertaisuuteen ja oikeuksiin liittyviä lakimuutoksia käsitellään juuri poliittisissa instituutioissa, jolloin puolueiden ja yksittäistenkin poliitikkojen julkilausumat näkemykset herättävät halun kommentointiin. Toinen kommentointia ruokkiva tilanne on vaalit, etenkin jos ehdolla on avoimesti homoseksuaaleja. Poliittisella kentälläkin käyty homokeskustelu voi saada jopa vihapuheen piirteitä ja koskea yksittäisiäkin henkilöitä (ks. Juvonen, 2015, s. 154–163). Myös Suomi24-keskusteluissa politiikka-kenttään kuuluvia ilmauksia on paljon. Homoista käytty yleinen keskustelu on siis selvästi politisoitunutta (ks. myös Juvonen, 2004). Keskustelu keskittyy yhtäältä puolueita ja poliittisia ryhmittymiä koskeviin diskursseihin, jolloin taajimmin käsitellään vihreitä, kokoomusta ja perussuomalaisia (31–33). Puolueista ja poliittisista instituutioista (34–36) käydään keskustelua erityisesti eduskunta- ja presidentinvaalien yhteydessä, mikä näkyy keskusteluissa äänestämisen, eduskunnan ja presidenttien

runsaana käsittelynä. Tähän liittyvät myös edellä käsitellyt henkilödiskurssin tapaukset, joissa henkilö on poliitikko (esimerkit 13, 16, 17). Diskurssit kietoutuvatkin yhteen niiltä osin, kun puhutaan poliittisista henkilöistä.

- 31) Ja **vasemmistolla** ja **vihreille** on tärkeintä, että *homot* saavat mennä naimisiin.
- 32) Minä ainakin olen aina äänestänyt **Kokoomusta** ja olen täysin hetero enkä voi sietää tuollaista *homojen* pakkosyyttöä.
- 33) Onhan se nyt tiedetty jo pitkään, **persut** ovat tosimiesten puolue- muut ämmiä, *homoja* ja mamuja varten.
- 34) Ei Suomelle mitään tapahdu jos **homo presidentti**, kun **eduskunta** päättää asiat eikä **presidentti**.
- 35) Olisi ollut suuri häpeä koko Suomelle **homo pressa**. Onneksi kansa äänesti Niinistöä.
- 36) Ihmistä, **presidenttiä**, kai pitäisi nyt äänestää, eikä heteroa tai *homoa* (eikä edes presidentin puolisoa).

Paikkadiskurssi

Omaleimainen ja ehkä aluksi yllättäväkin tapa puhua seksuaalivähemmistöistä on liittää vähemmistöt johonkin paikkaan. Avainsanoista joka kymmenes ilmaisee nimittäin jonkinlaisia paikkaa. Tavallisimpia sanoja ovat *maa* (37) sekä valtioiden nimet, kuten lähinaapurimme *Ruotsi* ja *Venäjä* (38), joiden oloihin *Suomea* usein verrataan. Keskustelussa ovat esillä myös *Iran* ja *Israel*, *muslimimaat* ja *Uganda*, jotka liittyvät osittain maahanmuuttoteemaan ja uskontodiskurssiin. Paikkadiskurssia rakennetaan muun muassa keskusteluissa, joissa käsitellään jonkin kaupungin tai maan ilmapiiriä tai lainsäädännöllistä suvaitsevaisuutta sekä homojen mahdollisuutta elää avoimesti homona tai parisuhteessa. Keskusteluissa viljelläänkin suomalaisia kaupunkeja, isoja ja pieniä, pohdittaessa mm. *Helsingin* (*Hesan*),

Lieksan ja *Turun* homoskeneä (39–40). Oma tyyppinsä paikoista puhumisessa ovat konkreettiset paikat, kuten *keskitysleiri*, *koulu* ja *poikakoulu*. Näistä *keskitysleirin* voisi sijoittaa myös ilmauksiin, jotka tuottavat vihadiskursia. *Koulu* esiintyy keskusteluissa usein silloin kun puhutaan, millainen rooli homoudella tai suvaitsevaisuuskasvatuksella pitäisi koulussa olla (42) tai kun keskustelija haluaa jakaa homouteen ja koulumaailmaan liittyviä kokemuksiaan (43). Poikakoulut liittyvät taasen keskusteluun, jossa käsitellään homouden ja poikien hyväksikäytön yleisyyttä näissä instituutioissa (44).

- 37) Oikein hyvä jos löytää *homon* parisuhteeseen. Mutta **Suomi** on iso ja harvaan asuttu **maa**, joten se ei aina helppoa.
- 38) **Venäjällä** ei sentään siedetä *homoja* kuten **Suomessa** ja varsinkin **Ruotsissa**.
- 39) Onko **helsingissä** *homoja*, vai kaikki kaapissa??
- 40) Myös **Lieksan** *homot* ovat ajoittain otaneet kantaa asioihin ja järjestäneet tapaamisia.
- 41) Te homot vaa haluutte et m uskottais toi että voitte raiskata meitä, **keskitysleirit** päälle ja homot sinne jonoissa!
- 42) Setalle tulee myös asettaa porttikielto **kouluihin**. Ei ole oikein, että ihmisoi- keusfundamentalistit aivopesevät koululaisia homopropagandallaan, jossa julistetaan lapsille yksipuolisesti *homojen* etujärjestön hyväksi katsomia asioita.
- 43) Toivon todella et se tykkäis musta, tänään se iski mulle silmää **koulussa** en oo varma luulenko mut sille kattoi mua silmiin ja iski silmää. Ja yritän just aatella että homous on normaalia, mut kaikki kaveritkin tekee aina homoläppää, jaa sanoo *homoja* neideiksi. Kyllä se ottaa joskus vähän voimille.
- 44) Esim. erään **poikakoulun** kasvatti kertoi HS:ssä jokin vuosi sitten kokemuksensa

ja totesi että poikakodista lähtiessään n. 80 % pojista oli *homoja*.

Heterot ja pohdinta (omasta seksuaalisuudesta

Edellä huomattiin, että uskontodiskurssin toteutumat kattavat viidesosan kaikista homokeskustelujen avainsanoista. Lisäksi viiteen yleisimpään diskurssiin on luettavissa lähes 3/4 kaikista diskursseja tuottavista avainsanoista, ja viiden yleisimmän diskurssin osuuksissa on selviä määrärajoja (vaihteluväli 11,2 prosenttiyksikköä). Näin ei ole heterodiskursseissa: viiden yleisimmän diskurssin erot ovat hyvin pienet (vaihteluväli 3,4 prosenttiyksikköä), ja niiden yhteenlaskettu osuus on 51,4 %, mikä tarkoittaa sitä, että avainsanojen merkitysvariaatio ja sitä myötä myös erilaisten diskurssien variaatio on tässä aineistossa homoaineistoa suurempi. Aineistosta nousevia merkitysluokkia ovat yleisyysjärjestyksessä seuraavat: kognitio (11,4 %, n=57), tunne (11,4 %, n=57), seksuaalinen suuntautuminen (10,4 %, n=52), henkilö/minä (10,2 %, n=51) ja sukupuoli (8,0 %, n=40).

Ajattelun ja pohdinnan diskurssi

Heteroaineistolle on tyypillistä, että heterouden käsittelyn ympärille kasautuu ihmisen psyykkiseen ja mentaaliseen toimintaan liittyviä ilmauksia, jotka kuvaavat mielen sisäisiä tiloja, kognitiota ja tunnetta. Keskusteluissa selvästi erottuvan ryhmän muodostavat kognitioon eli tietoon ja sen käsittelemiseen liittyvät ilmaukset, jotka ovat usein kognitioverbejä (ks. Pajunen, 2001). Tavallisimmat tähän kategoriaan ryhmittyvät avainsanat ovat verbit *ajatella*, *haluta*, *huomata*, *kuvitella*, *luulla*, *mieltää*, *tietää* ja *ymmärtää* (45–50). Tämän lisäksi omia näkemyksiä kuvataan usein mm.

eksplisiittisellä (*minun*) *mielestä(ni)* -rakenteella (51), joka korostaa rakenteellisestakin näkökulmasta keskustelufoorumien funktiota oman mielipiteen julkistamiskanavana. Aineiston *hetero*-sanana käyttö poikkeaa *homoista* siinä, että seksuaalisuutta punnitaan pikemminkin omien havaintojen, oman kokemuksen ja pohdinnan kautta kuin että suuntautumisesta esitettäisiin välttämättä jyrkkiä mielipiteitä. Tässä diskurssissa pyritäänkin nimenomaan pohtimaan rationaalisesti omaa tai muiden seksuaalisuutta ja sen merkitystä sekä kokemuksia ja tunteita.

- 45) Nyt voisi sitten kysyä, että miten **suhtaudut heteroihin**, jotka eivät **halua** tai pysty lisääntymään?
- 46) Itse olen **huomannut**, että seksuaalisesti, fyysisiltä tarpeiltani olen lähes kokonaan gay, mutta sosiaalisesti, psyykkisesti lähes kokonaan *hetero*.
- 47) Olen todellakin *hetero*, mulla on jätkäkamu enkä vois **kuvitellakkaan** harrastavani jotain jonkun muijan kanssa. Mutta en **tiedä**, kyllä sitä suutelua voisi kokeilla muijankin kanssa...
- 48) **Luulin** olevani *hetero*, seurustelin naisen kanssa ja harjoitin hänen kanssaan seksiä. Mikään siltikään ei maistunut siltä kuin pitäisi.
- 49) Joskus kyllä olen **miettinyt**, että koska elämä *heterona* on niin paljon helpompaa, että pitäisikö ottaa mies, koska kerta siihen kykenen.
- 50) Itse olen toiminta tasolla täysin *hetero*, mutta en **ymmärrä**, mitä väliä on laulajan seksuaalisuudella?
- 51) Vähän pitäisi siis korjailla suomen lakia. **Mielestäni** homopareillekin pitäisi sallia samat oikeudet, kuin meille *heteroille*.

Tunnediskurssi

Toinen mentaaliseen toimintaan liittyvä taa-

jaan tuotettu diskurssi heterokeskustelussa on tunnediskurssi. Toisin kuin homoaineistossa, tässä aineistossa tunteiden ja tuntemusten käsittely on runsasta: tunteista puhutaan tunneverbien, kuten *ihastua, rakastua, tuntua, kaivata* (52–53) (ks. Pajunen, 2001), ja tunnesubstantiivien, kuten *kaipuu* ja *rakkaus* (53–54), avulla sekä erilaisilla muilla tuntemuksilla kuvaavilla sanoilla. Tunnediskurssille on tyypillistä, että keskustelun on aloittanut tai siihen osallistuu henkilö, joka on epävarma omasta seksuaalisuudestaan (heteroudestaan) tai joka vastaa tällaisen henkilön viestiin. Niinpä näissä viesteissä on usein myös muita seksuaalista suuntautumista ilmentäviä ilmauksia (kuten *homo, lesbo*), mutta tunnesanat ovat kuitenkin tyypillisiä nimenomaan teksteille, joissa esiintyy *hetero*-sana. Suomi24-foorumi näyttääkin tarjoavan paikan oman epävarmuuden esille tuomiselle ja toisaalta myös vertaistuen saamiselle. Näille viesteille on tyypillistä, että keskustelijat kertovat omista kokemuksistaan ja ihastumisen kohteistaan ja haaveistaan. (Toisenlaisiakin tuntemusten esiintuonteja toki laajassa aineistossa on, (55).) Tavallista on, että tunnediskurssia synnyttäviä ilmauksia kerääntyy yhteen useita (kuten 52–53; *rakastua, rakkaus, tykätä, ihastua, tuntua, kiihottaa*), lisäksi tähän diskurssiin kietoutuu usein myös kognitiodiskurssi, kuten esimerkin (52) *ajattelin*. Molemmat tähän mennessä käsitellyt diskurssit kertovat siitä, että heteroudesta puhumisen yhteydessä on ylipäättään tapana pohtia ihmisen seksuaalisuutta.

52) **rakastuin** yhteen mieheen ja se **tykkäs** musta mutta samalla huomasin että olin **ihastunut** tyttöön mutta kun ajattelin sitä ei **tuntunut** missään. ja kun ajattelin sitä poikaa alko **kiihottaa** ja kerran olin niillä jja alettiin pussailee olenko homo vai *hetero*?

53) Onko muille käynyt näin onnettomast,

että olette menneet **rakastumaan heteroon**? Miten (toivottoman) **rakkauden** voisi unohtaa?

54) Vaikka itse olenkin *hetero* ilman miehisen kosketuksen **kaipuuta** olen bi-immeisten kannalla.

55) Te Marskin rakastajathan niitä (piilo)homoja olette. Me oikeat todelliset *heterot* **tuntemme** luontaista vastenmielisyyttä ja suurta inhoa tuota viiksekästä hintelää hintaria kohtaan.

Seksuaalisuuden ja suuntautumisen diskurssi

Jo edellä käsitellyistä diskursseista ja niitä kuvaavista esimerkeistä käy ilmi, että heteroaineistossa käsitellään usein seksuaalisuutta ja seksuaalista suuntautumista. Tähän merkityskenttään kuuluvia avainsanojakin on niin paljon, että on perusteltua puhua erikseen seksuaalisuuden ja suuntautumisen diskursista. Tämä diskurssi syntyy mm. ilmausten *seksuaalinen, seksuaalisuus ja suuntautuminen* (56, 60) kautta, mutta myös eksplikoimalla suuntautuminen: *biseksuaali bi, bisse, homo-seksuaali, homo, lesbo, lepakko, lesbomainen* (57–59). Näistä ilmauksista nimenomaan *seksuaalinen suuntautuminen* (60; myös *suuntaus, suuntautuneisuus, suuntaumus*) muodostaa voimakkaan yhteiseesiintymän, joka toistuu keskusteluissa erittäin taajaan. Havainto tukee Bakerin (2005, s. 89) huomiota siitä, että heteroista puhuttaessa on tyypillistä puhua seksuaalivähemmistöistä, mutta ei toisin päin, mikä tukee ajatusta heteroseksuaalisuuden norminmukaisuudesta.

56) *heteroilla* taas **seksuaalisuutta** ei tarvitse yleensä se kummemmin määritellä tai miettiä - se vain on, niinkuin muillakin ympärillä olevilla.

57) Toivon sydämeni pohjasta, ettet koskaan lisäännä. Kukaan lapsi, oli kyseessä sitten *hetero*, **bisse** tai **homo**, ei ansaitse sellaista

piinaa.

- 58) Kyllä se vain täällä turussakin on niin että **homoseksuaalit** ovat keskimäärin huomattavasti mukavampaa väkeä kuin *heterot*, joihin me kaikki itsemme luemme.
- 59) Lähimpiin ystäviin kuuluu 6 **lepakkoa**, 2 **homopoikaa** ja muutamia *heteroita*, kaveripiiriin lukeutuu sitten heidän kaverinsa, kaverin kaverit, tuttavat ja muut.
- 60) Mutta oikeasti, miltä sinusta tuntuisi *heterona* olla ilman että voisit toteuttaa **seksuaalista suuntautumistasi**? Nuo asiat kuuluvat ihmisen perustarpeisiin.

Seksuaalisuutta käsitellään keskusteluissa hyvin monipuolisesti ryhmien (*vähemmistö*), kiinnostuksen ja halun (*halu, himo, kiinnostus, mielenkiinto, tunne, veto, vetovoima*), toiminnan (*hyväksikäyttö, kanssakäyminen, käyttäytyminen, toiminta*) tai identiteetin (*identiteetti, taipumus, orientaatio*) ja erilaisuuden (*poikkeava, poikkeavuus*) näkökulmista (61–64). Seksuaalisuus paljastuu keskustelupalstoilla *hetero*-sanana avulla tarkasteltuna ja nimenomaan sen kontekstissa siis hyvin monitahoiseksi ilmiöksi: diskursseihin rakentuu laaja kirjo seksuaali-identiteettejä ja tapoja olla seksuaalinen yksilö.

- 61) Kannattais mennä sit ihan eri baariin joka on *heteroille* suunnattu. Olen kyllä ihan *hetero*, mutta en koe homoseksuaalisuuden uhkaavan omaa **seksuaalista identiteettiäni**.
- 62) Jos olisin **seksuaalisesti poikkeava**, niin äänestäisin myös, mutta olen *hetero*, niin en äänestä.
- 63) Jos mies ei koskaan koe **seksuaalista vetoa** ketään naista kohtaan ei käytännössä ole mitään perustetta pitää häntä *heterona*.
- 64) Jos se on kaikkee, se on kyllä Michael Jackson, ny mä hiffasin! nämä muut seralaiset on siis *heteroita* mutta jotenki muuten

poikkeavia, kuten eläimiin sekoilija, pervot, petofilit... jne.⁸

Henkilö- ja minädiskurssi

Toisin kuin homoaineistossa, heteroaineistossa on vain vähän viittauksia yksittäisiin tunnettuihin henkilöihin ja heidän seksuaalisuuteensa tai mielipiteisiinsä tai henkilöryhmiin. Sen sijaan merkille pantavaa on viittaaminen omaan itseän eli viestin kirjoittajaan. Tämä näkyy yhtäältä pronominien *minä* ja *itse* runsaana käyttönä, mutta myös sellaisten verbi- muotojen käyttönä, jossa on näkyvillä ensimmäinen persoona, tavallisimmin *olla* ja *ei*-verbien muodot, kuten *olen*(-ko, -kin), *olevani, oon* ja *en, enkä*. Näiden ilmausten päätyminen avainsanojen listalle on sikäli harvinaista, että ne ovat kielen yleisintä sanastoa eivätkä ne yleensä ole tyypillisiä tekstimassoja kuvaavia ja erottelevia ilmauksia. Niiden läsnäolo *hetero*-avainsanojen joukossa kieliin usein identiteetin pohdinnasta (65–67): keskustelijat representoivat omaa seksuaalisuuttaan ja kielentävät omia ajatuksiaan, pohdintojaan ja kokemuksiaan ja antavat siten omakohtaisen näkökulman seksuaalisuuden pohdinnalle. Osittain tämä selittyy myös sillä, että edellä kuvattuihin mentaaliin verbeihin (kognitio- ja tunneverbit) liittyy yleensä juuri elollinen ja tajunnallinen tekijä (ks. VISK § 445), ja tässä aineistossa se on usein juuri *itse* tai *minä*.

- 65) **Itselläni** ei ole mitään homoseksuaaleja vastaan, mutta koska **itse olen hetero**, on erään ystäväni käytös alkanut hieman ahdistaa.
- 66) **Itse olen täysi hetero, en** tunne mitään

⁸ Rikoslain piiriin kuuluvia seksuaalikäyttäytymisen muotoja, kuten *pedofiliaa* (myös *pedofiili*) ei ollut 500 avainsanan listalla, vaikka usein ajatellaankin, että tällainen käyttäytyminen liitetään homoseksuaalisuuteen (ks. esim. Herek 2002; Opetusministeriö 2016, 88–89).

seksuaalista vetoa samaan sukupuoleen, mutta mitä sitten vaikka tuntisinkin?

- 67) Kai **minä hetero olen**, koska miehiin kuitenkin tunnen vetoa ja ihastumista.
- 68) **Enkä minä** syrji Halosen sukupuolinäkemystä, mutta presidentiksi haluan silti ihan normaalin *heteron*, en entistä Setan puheenjohtajaa.

Sukupuolidiskurssi

Kun aineistoa tarkastelee vielä sukupuoli-merkityskenttään kuuluvien avainsanojen valossa, paljastuu, että toisin kuin homokeskusteluissa, heteroaineistossa puhutaan runsaasti miehistä ja naisista sekä sukupuolesta ylipäätään (ks. myös edellä esimerkit 52, 63, 67): aineiston avainsanoissa on runsaasti sanojen *mies* ja *nainen* taivutusmuotoja samoin kuin *sukupuoli*-sanan muotoja. Yleisiä ovat rinnastukset *mies ja/tai nainen* (69–71) sekä *miehen* tai *naisen* kanssa olemisen tai elämisen käsittely (72, 73) ja oman heteroseksuaalidentiteetin esiintuominen (74, 75). Kun *mies* ja *nainen* rinnastetaan, keskustelun kohteet ovat moninaiset: mm. heterosuhteen luonnollisuus homosuhteeseen verrattuna (69), eri sukupuolta olevien ystävyys (70) tai vaikkapa yhteiskunnallinen asema (71), eivätkä naisen ja miehen kanssa olemisen käsittelyt toki rajoitu pelkästään seksiin (73). Tällekin diskurssille on jokseenkin tyypillistä identiteetteihin ja ihmissuhteisiin liittyvä pohdinta ja itserepresentointi sekä omakohtaisten kokemusten esiintuonti.

- 69) Joo menkööt homot omalle saarekkeelle ja laatikoot siellä omat homolait. *Heterot* haluaa olla omalla luonnollisellaan maallaan siis **mies ja nainen** vain voi olla avioliitossa.
- 70) Muutenkin kyllä **mies ja nainen** voivat olla ystäviä platoonisella tasolla vaikka ovat *heteroja* molemmat.

- 71) Jos **mies ja nainen** asuvat yhdessä, mutta eivät ole edes *heteroita*, ovatko he siis avopari automaattisesti?
- 72) Kannattaisi olla vaan vaikka väkisin *heterona*, koska hennon **naisen kanssa** mies pärjää vaikka olisi huijari mutta miehen kanssa voi mennä henki...
- 73) Minä olen kyllä liian *hetero* asuakseni kahdestaan **miehen kanssa** ja hoitajat yrittivät joskus toimittaa minua takaisin mielisairaalaan.
- 74) Minä olen *hetero mies* ja on todella vaikeaa löytää *heteroita naisia*.
- 75 -- mutta näi *heterona naisena* tieteski ite tykkään et *hetero mies* olis pop... =o)

POHDINTA

Artikkelissa tarkasteltiin Suomi24-keskustelupalstan homouteen ja heterouteen liittyviä toistuvia diskursseja korpusavusteisen diskurssintutkimuksen menetelmin; lähtökohdiana analyysissa oli tilastollinen avainsana-analyysi. Koska verkkokeskusteluille on yleensä tyypillistä rosoisuus eli hyvin monenlaisten kannanottojen ja mielipiteiden kirjavuus (ks. esim. Matikainen 2011), tässä työssä on keskitytty tilastollisen lähestymistavan avulla nimenomaan taajaan esiintyviin ja toistuviin diskursseihin, mikä jättää luonnollisesti osan diskursseista tutkimuksen ulkopuolelle; näiden tarkasteleminen on tärkeää toisessa yhteydessä. Yhtäältä tutkimus paljastaa, että valtakunnallisessakin mediassa tavallinen uskonnollinen tematiikka toistuu myös koko kansan keskustelupalstoilla homoista puhuttaessa. Tähän voi osasyynä olla juuri keskusteluohjelmissa käyty uskonnollisväritteinen debatointi. Vaalit ja laajemminkin poliittiset tapahtumat nostavat puolestaan poliittisen keskustelun mukaan homoista puhumisen yhteyteen, tämä näkyy esimerkiksi puolueista ja poliitikoista puhumisena. Jossain määrin oireellista on, että huolimatta keskustelupal-

tojen moderoinnista niillä elää ja voi hyvin myös voimakas väkivalta- ja vihadiskurssi, eivätkä siitä osattomaksi jää myöskään seksuaalivähemmistöt.

Koska kieli ei ole koskaan yksilön itsensä oma asia eivätkä käsityksenkään omia, sillä diskurssit rakentuvat ympäristössä sosiaalisesti ja muovautuvat toistuessaan diskurssiparadigmaksi, josta syntyy helposti yleinen totuus, olisi keskusteluun osallistujien (ja moderaattorien) kannettava vastuu omasta viestinnästään ja sen vaikutuksista. Viestien kirjoittajat eivät välttämättä tule ajatelleeksi, että viestit voivat saavuttaa laajankin joukon lukijoita, kun viestejä kopioidaan (lähes) sellaisinaan omien viestien osaksi. Verkkokeskustelut toimivatkin kulttuuristen diskurssien alustana, josta ne helposti leviävät laajalle (ks. Hakala & Vesa, 2015, s. 201). Niinpä esimerkiksi yksittäisten ihmisten henkilöyteen liittyvä keskustelu on ongelmallista, vaikka kohteet ovatkin yleensä julkisuuden henkilöitä.

Heteroaineiston valossa seksuaalisuuden maailma näyttääytyy vallan toisenlaiselta: äänen pääsevät erityisesti ajattelua, pohdintaa, tunteita ja sukupuolisuutta koskevat kannanotot. Diskurssit ovat toisiinsa kietoutuneita ja niitä voi toisinaan olla vaikea (jos on tarpeenaan) erottaa toisistaan. Tässä tutkimuksessa ne olisi mahdollista teemoittaa yhdeksikin diskurssiksi, jolloin voisi jopa väittää, että heteroutta rakennetaan keskustelupalstoilla seksuaalisuutta ja sukupuolen merkitystä koskevan mentaalisen diskurssin, usein myös itserepresentaation avulla. Havaittujen merkitysryhmien niputtaminen yläteeman alle piilottaisi kuitenkin sen, millä tavalla seksuaalisuudesta heterouden yhteydessä puhutaan: yhtäältä kognition tasolla, yhtäällä tunteen tasolla. Siksi on perusteltua pitää diskurssit erillään. Vastaavaa diskurssia (tai vastaavia diskursseja) tapaa toki myös homouden käsitteilyn yhteydestä, mutta sitä (niitä) ei toisteta läheskään yhtä taajaan. Seksuaalivähemmis-

töjen maailma keskustelupalstoilla merkityksellistyy siis vallan erilaiseksi kuin heteromaailma. Aiemmissä tutkimuksissa (mm. Juvonen, 2002) esiin tullut pedofilia- tai lainvastaisten tekojen diskurssi ei kuitenkaan näyttäyty keskustelupalstoilla voimakkaana nimenomaan korpusavusteisen menetelmän ja merkitsevimpien avainsanojen näkökulmasta. Silti ei voi väittää, etteikö stereotyyppinen rangaistavuuteen ja patologisuuteen keskittynyt monikymmenvuotinen diskurssi homoseksuaalisuudesta edelleen värittäisi keskustelua. Myöskään Cooperin (2004) havaitsema seksuaaliseen aktiin ja homouden seksualisointiin keskittyvä keskustelu ei nouse tilastollisten avainsanojen valossa merkittäväksi aineistoa kokonaisuutena tarkasteltaessa, vaikka tämäkään aihe ei ole tyystin jäänyt keskusteluteemoista pois.

Verkkokeskustelujen tarkastelu tarjoaa väylän päästä kiinni yhteiskunnassa vallitseviin ajankohtaisiin teemoihin (Lagus ym., 2016, s. 40–42), asenteisiin ja arvoihin. On kuitenkin pidettävä mielessä, että verkkokeskusteluihin osallistujat muodostavat vain osan kansakunnan äänestä, sillä vain pieni joukko suomalaisista osallistuu aktiivisesti verkkokeskusteluihin (Hakala & Vesa, 2005, s. 207; Matikainen, 2009, s. 33). Hakala ja Vesa (mp.) korostavatkin, että verkkokeskusteluista havaittujen käsitysten ja asenteiden edustavuutta on syytä tarkastella kriittisesti; käsillä olevassa tutkimuksessa tilastollinen korpusanalyysi ja erittäin laaja tutkimusaineisto parantavat tulosten luotettavuutta verrattuna pienillä aineistoilla tehtyyn kvalitatiiviseen tutkimukseen, mutta toisaalta nostavat esiin etupäässä tyyppillisyyksiä ja toistuvuutta ja jättävät huomiotta mahdollisen laadullisen kirjon. Tulokset osittain vahvistavat aiempia havaintoja seksuaalivähemmistöihin liittyvistä diskursseista ja heteroseksuaalisuuden normitetusta asemasta mutta tuovat esiin myös uusia näkökulmia – etenkin heteroista

ja heteroseksuaalisuudesta puhumiseen. Toisessa yhteydessä on tarpeen yhtäältä tarkentaa myös muiden hakusanojen (kuten *homoseksuaali*, *hintti*, *hetsku*) avulla tässä artikkelissa esitettyjä diskursseja ja toisaalta myös syventää tilastollisin perustein löydettyjä diskursseja valottamalla niitä laadullisen analyysin keinoin.

KIRJALLISUUS

- Anderson, E. (2011a). Masculinities and sexualities in sport and physical cultures: Three decades of evolving research. *Journal of Homosexuality*, 58, 565–578.
- Anderson, E. (2011b). The rise and fall of western homophobia. *Journal of Feminist Scholarship*, 1, 80–94. Haettu 21.11.2017 osoitteesta <http://www.jfsonline.org/issue1/pdfs/AndersonFINAL.pdf>
- Anthony, L. (2015). *AntConc. Version 3.4.4. Computer Software*. Tokyo: Waseda University. Haettu 12.3.2017 osoitteesta <http://www.laurenceanthony.net/>
- Armstrong, J. (1997). Homophobic slang as coercive discourse. Teoksessa A. Livia & K. Hall (toim.), *Queerly phrased. Language, gender, and sexuality*, (s. 335–345). Oxford: OUP.
- Bachmann, I. (2011). Civil partnership – “gay marriage in all but name”: A corpus-driven analysis of discourses of same-sex relationships in the UK parliament. *Corpora*, 6, 77–105.
- Baker, P. (2006). *Using corpora in discourse analysis*. London: Continuum.
- Baker, P. (2005). *Public discourses of gay men*. London: Routledge.
- Baker, P. (2004a). ‘Unnatural acts’: Discourses of homosexuality within the House of Lords debates on gay male law reform. *Journal of Sociolinguistics*, 8, 88–106.
- Baker, P. (2004b). Querying keywords. Questions of difference, frequency, and sense in keywords analysis. *Journal of English Linguistics*, 32, 346–359.
- Baker, P., Gabrielatos, C., KhosraviNik, M., Krzyzanowski, M., McEnery, T. & Wodak, R. (2008). A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse & Society*, 19, 273–306
- Barker, C. (2003). *Cultural studies: Theory and practice*. London: Sage.
- Beißwenger, M., Oostdijk, N., Storrer, A. & van den Heuvel, H. (toim.) (2014). Building and annotating corpora of computer-mediated communication: Issues and challenges at the interface of corpus and computational linguistics. *Special Issue, Journal for Language Technology and Computational Linguistics* 29(2).
- Beißwenger, M. & Storrer, A. (2008). Corpora of computer-mediated communication. Teoksessa A. Lüdeling & M. Kytö (toim.), *Corpus linguistics. An international handbook*, (s. 292–308). Berlin: Mouton de Gruyter.
- Bondi, M. & Scott, M. (toim.) (2010). *Keyness in texts*. SCL 41. Amsterdam: John Benjamins.
- Cameron, D. (2001). *Working with spoken discourse*. London: Sage.
- Cameron, D. & Kulick, D. (2006). Heteronorms. Teoksessa D. Cameron & D. Kulick (toim.), *The language and sexuality reader*, (s. 165–168). London: Routledge.
- Charpentier, S. (2001). Pyhä, sukupuoli ja heteronormatiivisuus. Sukupuolten pyhä järjestys lesbo- ja homoliittokeskustelussa. *Naistutkimus – Kvinnoforskning*, 14(1), 4–15.
- Charpentier, S. (2000). Gender, body and the sacred. Heterosexual hegemony as a sacred order. *Queen – Journal of Rhetorics and Power*, 1(1). Haettu 14.5.2017 osoitteesta <http://www.ar-rhetorica.net/Queen/Volume11/QueenVolume.html>
- Coates, J. (2013). The discursive production of everyday heterosexualities. *Discourse & Society*, 24, 536–552.
- Cooper, C.A. (2004). Cyber-hate and the disinhibiting effects of anti-gay speech on the Internet. Teoksessa R.A. Linn (toim.), *Race, gender, media. Considering diversity across audiences, content and producers* (s. 258–265). Boston: Pearson Education.
- Edelstein, Y. & Wolf, C. (2013). *Report and recommendations of the task force on Internet hate of the inter-parliamentary coalitions for combating anti-semitism (ICCA)*. Haettu 9.4.2017 osoitteesta <http://www.adl.org/assets/pdf/press-center/ICCA-Report.pdf>
- Faulkner, E. (2006). Homophobic hate propaganda in Canada. *Journal of Hate Studies*, 5, 63–97.

- Giles, D., Stommel, W., Paulus, T., Lester, J. & Reed, D. (2015). Microanalysis of online data: The methodological development of "Digital CA". *Discourse, Context & Media*, 7, 45–51.
- Granger, S. & Meunier, F. (toim.) (2008). *Phraseology. An interdisciplinary perspective*. Amsterdam: John Benjamins.
- Hajek, C. & Giles, H. (2005). Intergroup communication schemas: Cognitive representations of talk with gay men. *Language and Communication*, 25(2), 161–181.
- Hakala, S. & Vesa, J. (2015). Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Teoksessa S.-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Verkkojulkaisu. Tampere: Vastapaino. Haettu 15.5.2017 osoitteesta <https://www-ellibrary-com.ezproxy.jyu.fi/book/9789517684101>
- Herek, G.M. (2002). Gender gaps in public opinion about lesbians and gay men. *Public Opinion Quarterly*, 66, 40–66.
- Herz, M. & Johansson, T. (2015). The normativity of the concept of heteronormativity. *Journal of Homosexuality*, 62, 1009–1020.
- Hunston, S. (2001). Colligation, lexis, pattern, and text. Teoksessa M. Scott & G. Thompson (toim.), *Patterns of text. In honour of Michael Hoey* (s. 13–33). Amsterdam: John Benjamins.
- Jantunen, J.H. (2009). Minulla on aivan paljon rahaa. Fraseologiset yksiköt suomen kielen operuksessa. *Virittäjä*, 113, 356–381. Haettu 15.5.2017 osoitteesta <http://ojs.tsv.fi/index.php/virittaja/article/view/4202>
- Jantunen, J.H. (2012). Akateemiset ja populaaritekstit korpusvertailussa: Sanalistas, avainsanat ja fraseologiset yksiköt. Teoksessa V. Heikkinen, E. Voutilainen, P. Lauerma, M. Lounela & U. Tiililä (toim.), *Genreanalyysi – tekstilajitutumuksen käytäntöä*, (s. 186–213). Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. Haettu 15.5.2017 <http://kaino.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk29/Genreanalyysi.pdf>
- Jantunen, J.H. (2017). Lexical and morphological priming. A holistic phraseological analysis of the Finnish time expression *kello*. Teoksessa M. Pace-Sigge & K.J. Patterson (toim.), *Lexical priming: Applications and advances*, (s. 254–272). Amsterdam: John Benjamins.
- Juvonen, T. (2015). *Kaapista kaapin päälle*. Tampere: Vastapaino.
- Juvonen, T. (2004). Nyt se näkyy, nyt taas ei: Heteronormatiivisuus ja homoseksuaalisuuden esilepano Helsingin Sanomissa. *Tiedotustutkimus*, 27(2), 34–55.
- Juvonen, T. (2002). *Varjoelämää ja julkisia salaisuuksia. Homoseksuaalisuuden rakentuminen sotienjälkeisessä Suomessa*. Tampere: Vastapaino.
- Kaplan, A.M. & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53, 59–68.
- Katila, J. (2011). *Vuosien 1996 ja 2010 homoillat suurennuslasin alla. Queer-teorian inspiroima diskurssianalyttinen tutkimus sukupuolen, seksuaalisuuden ja perheen rakentumisesta ajankohdaisohjelmissa*. Sosiaalipsykologian pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto.
- Laaksonen, S.-M. & Matikainen, J. (2015). Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa S.-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Verkkojulkaisu. Tampere: Vastapaino. Haettu 12.4.2017 osoitteesta <https://www-ellibrary-com.ezproxy.jyu.fi/book/9789517684101>
- Lagus, K., Pantzar, M., Ruckenstein, M. & Ylisiurua, M. (2016). *Suomi24. Muodonantoa aineistolle*. Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 10. Helsinki: Helsingin yliopisto. Haettu 27.1.2017 osoitteesta http://blogs.helsinki.fi/citizenmindscapes/files/2016/05/257383_HY_VALT_suomi24_muodonanto_aineistolle.pdf
- Lehtonen, J. (2003). *Seksuaalisuus ja sukupuoli koulussa. Näkökulmana heteronormatiivisuus ja ei-heteroseksuaalisten nuorten kertomukset*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Marshall, P.D. (2006). New media – new self: The changing power of celebrity. Teoksessa P.D. Marshall (toim.) *The celebrity culture reader*, (s. 634–644). New York: Routledge.
- Matikainen, J. (2011) Verkkokeskustelua homoilasta – osallistumisen kulttuuria? *Media & Viestintä*, 34(1), 92–98.
- Matikainen, J. (2009). *Sosiaalisen ja perinteisen median rajalla*. Viestinnän laitoksen tutkimusraportteja 3/2009. Helsingin yliopisto: Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Haettu 15.5.2017 osoitteesta <http://www.helsinki.fi/crc/julkai>

- sut/sosiaalisen_ja_perinteisen_median_rajalla_raportti.pdf
- Mautner, G. (2009). Checks and balances: How corpus linguistics can contribute to CDA. Teoksessa R. Wodak & M. Meyer (toim.), *Methods of critical discourse analysis*, (s. 122–143). Los Angeles: Sage.
- Meta-Share. (2016). *The Suomi24 Corpus*. Haettu 28.1.2017 osoitteesta <http://metashare.csc.fi/repository/browse/the-suomi-24-corpus/b4db73da85ce11e4912c005056be118ea699d-93902fa49d69b0f4d1e692dd5f1/>
- Meyer, D. (2012). An intersectional analysis of lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) people's evaluations of anti-queer violence. *Gender & Society*, 26, 849–873.
- Meyers, E.A. (2010). *Gossip talk and online community: Celebrity gossip blogs and their audiences*. Dissertations 292. University of Massachusetts. Haettu 13.5.2017 osoitteesta http://scholarworks.umass.edu/open_access_dissertations/292
- Milani, T.M. (2013). Are 'queers' really 'queer'? Language, identity and same-sex desire in a South African online community. *Discourse & Society*, 24, 615–633.
- Morrish, E. (1997). "Falling short of God's ideal": Public discourse about lesbians and gays. Teoksessa A. Livia & K. Hall (toim.), *Queerly phrased. Language, gender, and sexuality*, (s. 335–345). Oxford: OUP.
- Opetusministeriö (2016). "Usein joutuu miettimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä". *Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin*. Selvityksiä ja ohjeita 7/2016. Helsinki: Opetusministeriö. Haettu 1.3.2017 osoitteesta <http://oikeusministerio.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-259-496-9>
- Pajunen, A. (2001). *Argumenttirakenne. Asiantilojen luokitus ja verbien käyttäytyminen suomen kielessä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Partington, A., Duguid, A. & Taylor, C. (2013). *Patterns and meanings in discourse: Theory and practice in corpus-assisted discourse studies (CADS)*. Studies in Corpus Linguistics 55. Amsterdam: John Benjamins.
- Pascoe, C. J. (2005). 'Dude, you're a fag': Adolescent masculinity and the fag discourse. *Sexualities*, 8, 329–346.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2009). *Kurssi kohti diskursssia*. Tampere: Vastapaino.
- Platt, L. & Lenzen, A. (2013). Sexual orientation microaggressions and the experience of sexual minorities. *Journal of Homosexuality*, 60, 1011–1034.
- Pöyhtäri, R., Haar, P. & Raittila, P. (2013). *Vihapuhe sanavapautta kaventamassa*. Tampere: TUP.
- Ruckenstein, M. (2017). Suomi24-käyttäjäselyn tuloksia. *Citizen Mindscape hankkeen verkkosivusto*. Haettu 21.11.2017 osoitteesta <http://blogs.helsinki.fi/citizenmindscape/2017/08/21/suomi24-kayttajakyselytuloksia/>
- Scott, M. & Tribble, C. (2006). *Textual patterns: Key words and corpus analysis in language education*. SCL 22. Amsterdam: John Benjamins.
- Soininen, P. (2015). *Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistettu vihapuhe internetissä*. Sukupuolentutkimuksen pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto. Haettu 3.4.2017 osoitteesta <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/97752/GRADU-1436774527.pdf?sequence=1>
- Stubbs, M. (1997). Whorf's children: Critical comments on critical discourse analysis. Teoksessa A. Ryan & A. Wray (toim.), *Evolving models of language*, (s. 100–116). Clevedon: Multilingual Matters.
- Sunderland, J. (2004). *Gendered discourses*. Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Suomi24 (2017). *Suomi24 Keskustelun ohjeet*. Haettu 28.1.2017 osoitteesta <http://www.suomi24.fi/opastus/keskustelu>
- VISK (2004). A. Hakulinen, M. Vilkuna, R. Korhonen, V. Koivisto, T.R. Heinonen, & I. Alho (toim.), *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoversio. Haettu 11.4.2017 osoitteesta <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7
- Tolvanen, J. (2007). *Kotileikkejä ja lastenkasvatuspuubia*. Kevään 1996 homoliittokeskustelu Suomen sanomalehdissä. Sosiologian pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto.

GAYS AND STRAIGHTS IN SUOMI24: ANALYSIS OF DIGITAL DISCOURSES

Jarmo Harri Jantunen, Department of Languages and Communication, University of Jyväskylä

The article focuses on recurring discourses related to homosexuality and heterosexuality on the Suomi24 discussion forum. The analysis was implemented through corpus-assisted discourse study (CADS), in which statistical keyword analysis based on big data highlights (certain) socially divided discourses on the discussion forum. On the one hand, the results support earlier observations made in media analyses on strong affects and hate speech as well as on the tendency to politicise and religionise homosexuality. On the other hand, the study also reveals the personification of homosexual discourses or their links to specific places and groups of people. Furthermore, heterosexual discourses clearly differ from homosexual discourses: typical of the former is both a rational and an emotionally determined discussion on sexual orientation, sexuality and gender, as well as the self-representation of one's own desires and sexuality.

Keywords: discourse, discussion forum, heterosexuality, homosexuality, phraseology, social media